

M. EL VAMPIRO DE DÜSSELDORF

M, Fritz Lang, 1931

Una de les pel·lícules més representatives de l'expressionisme alemany. El silenci com a representació de la paranoia i la intolerància.

L'expressionisme

L'expressionisme és un moviment estètic que floreix a Europa, principalment en l'àrea germànica, durant el primer terç del s. XIX i que es caracteritza per l'expressió anímica de l'art davant de la sensorialitat de l'impressionisme. Podríem dir que neix com a conseqüència de la derrota alemanya en la I Guerra Mundial.

Aquest moviment que intenta crear móns imaginaris a través de la sensibilitat de l'artista, penetra en tots els nivells: pintura, literatura, etc., creant un estat d'ànim en l'observador. L'artista no crea la impressió a partir de l'exterior, sinó que crea l'expressió a partir de l'interior.

El naixement de l'expressionisme cinematogràfic és pot datar a l'any 1919 amb la difusió de la pel·lícula *El gabinet del doctor Caligari* (*Das Cabinet des Dr. Caligari*) de Robert Wiene, en la que representants del dinàmic grup *Der Sturm* (La tempestat) dissenyaren uns decorats que van dotar a la pel·lícula d'una atmosfera visual particularment inquietant i que reflectia la tragèdia d'un home que embogia per l'abús dels seus poders mentals.

Directors com Paul Leni (*El hombre de las figuras de cera*, 1924), Arthur Robinson (*Sombras*, 1923), Murnau (*Nosferatu*, 1922), E. A. Dupont (*Variété*, 1925), formaren part d'aquest moviment en el que també va pertànyer Fritz Lang amb pel·lícules com *Metropolis* (1926) i *M* (1931).

M

A *M* veurem la persecució d'un assassí de nens en l'Alemanya prenazi. Està basada en l'autèntic cas de Peter Kürten, anomenat el Monstre de Düsseldorf, el qual entre 1913 i 1929 va assassinar

brutalment a homes, dones i nens, amb l'objectiu de convertir-se en el pitjor criminal de la història.

Es la primera pel·lícula sonora de Fritz Lang, en la que destaca l'agilitat amb la que Lang s'adapta al cine sonor en uns anys en els que les pel·lícules amb so l'utilitzaven solament per a adornar una pel·lícula que podria haver estat muda.

La pel·lícula la trobarem dividida en dues parts clarament diferenciades, la primera part fa referència a la recerca de l'assassí, en la segona part Lang intenta crear a l'espectador el dubte sobre la legitimitat del judici extraprocessal (popular), i a més reflecteix de manera molt crua la societat alemanya de l'època.

Primera part: la recerca de l'assassí, Lang l'explica mitjançant la utilització del muntatge en paral·lel on es reflecteix, per una banda, la ineficaç actuació policial i, per l'altra, la recerca que realitza la comunitat de delinqüents, cansats de no poder 'treballar' a causa de la pressió poli-cial en la que es manté sotmesa la ciutat.

Segona part: el costum de xiular la coneguda melodia del compositor Grieg «En el salón del rey de la montaña» de *Peer Gynt*, delata a l'assassí Beckert davant dels delinqüents que aconseguen segrestar-lo, però no per eliminar-lo, sinó per a sotmetre'l a un judici popular davant de les famílies de les nenes assassinades, en el que els mateixos delinqüents condueixen el procés. Lang descriu a una col·lectivitat enervada, que no aconsegueix comprendre que fins i tot el més malvat criminal mereix un judici just i una defensa adequada.

El destí portarà als personatges a la destrucció individual i col·lectiva.

Anàlisi de M

El títol de la pel·lícula havia de ser *El asesino está entre nosotros*, però degut a les crítiques que va tenir en els cercles propers a Hitler, Lang va decidir canviar el títol pel de *M. M* és la primera lletra de Mürther (assassí) i és una lletra que tothom te impresa en el seu palmell de la mà.

Els títols de crèdit apareixen amb una ombra al seu darrera, és una tècnica nova que ens avança la part tècnica del film.

Només trobem dos fusionats a pel·lícula que separen una seqüència de l'altra, el primer apareix just després dels títols de crèdit i el segon farà intensificar el fet de l'assassinat.

Pel que fa a l'angulació de la càmera, Lang utilitza majoritàriament el picat que dona la sensació d'espectador excepcional de les situacions, de domini sobre els ciutadans. Tan sols apareixen dos contrapicats en tota la pel·lícula. La composició dels plànols és bàsicament circular, s'afegeixen continguts i decorats expressionistes que provoquen angoixa a l'espectador. La càmera no té simplement una finalitat descriptiva, sinó que intenta donar sensació de profunditat i crear estats anímics.

El muntatge és alternat i carregat d'el·lipsis (explicar quelcom sense ensenyar-ho) i catàlisis (exagerar, allargar un plànol).

L'estructura és muda, el silenci representa la paranoia i la intolerància que acompanyen la recerca de l'assassí.

Fritz Lang

Viena (Àustria), 1890-1976.

Després d'estudiar arquitectura Lang va marxar de casa amb 20 anys i es dedicà a viatjar per tot el món, venent dibuixos i

postals per a poder sobreviure i continuar donant voltes fins arribar als temps de la I Guerra Mundial. Com a tinent de l'exercit austríac Lang començà a escriure els seus primers guions mentre reposava ferit en un hospital. Després de dedicar-se a escriure durant uns anys, va dirigir les seves primeres pel·lícules a Alemanya, com la reconeguda *Metrópolis*, que va col·locar als estudis UFA en una situació econòmica molt complicada.

Al 1933 Lang abandonà immediatament el país després de ser convidat, pel ministre de propaganda de Hitler, a supervisar les produccions cinematogràfiques del nazisme. Conscient de que deixava enrere tota la seva fortuna personal i a la seva dona, la novel·lista Thea von Harbou (que es va unir al moviment nazi després d'haver compartit guions amb Lang i de divorciar-se d'ell), es muda a Hollywood on dirigeix westerns, drames, films bèl·lics, thrillers i pel·lícules del gènere *noir*. La seva fugida també va estar condicionada pel descontent que havia provocat a les autoritats nazis la visió de la societat alemanya que Lang havia reflectit a *M*.

Durant els següents anys, actors de la talla d'Edward G. Robinson, Spencer Tracy o Marlene Dietrich passaren sota la seva direcció.

Al 1956 va abandonar Hollywood degut a les diferències que el seu temperamental caràcter provocava amb els productors. Lang marxà a l'Índia on rodà un parell de pel·lícules abans de tornar a Alemanya per dirigir la seva última pel·lícula l'any 1960.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Guió: Fritz Lang, Thea von Harbou
 Producció: Nero Film A.-G.-Ver. Star Film GMBH
 Productor: Seymour Nebenzal
 Director de fotografia: Fritz Arno Wagner, Gustav Rathje
 Director Artístic: Karl Vollbrecht, Emil Hasler
 Música: Edvard Grieg (fragments de *Peer Gynt*)
 So: Adolf Jansen
 Duració: 99 min.

Equip artístic

Peter Lorre: Hans Beckert
 Otto Wernicke: Lohmann
 Gustav Gründgens: Schraenker
 Theo Linggen: Bauernfaenger
 Theodor Loos: comissari de policia
 Groeber
 Georg John: cec
 Ellen Widmann: Sra. Becker
 Inge Landgut: Elsie

Ernst Stahl-Nachbaur: Cap de policia
 Paul Kemp: carterista
 Franz Stein: Ministro
 Rüdolf Blümner: advocat defensor
 Karl Platen: vigilant

Filmografia

1919
 Die Spinnen 1

1919
 Der Herr der Liebe

1919
 Harakiri

1919
 Halbblut

1920
 Das Wandernde Bild

1920
 Die Spinnen 2

1921
 Vier um die Frau

1921
 Der Muede Tod

1922
 Dr. Mabuse, der Spieler

1924
 Die Nibelungen: Siegfried

1924
 Die Nibelungen: Kriemhilds Rache

1926
 Metropolis

1928
 Spione

1929
 Die Frau im Mond

1931
 M

1932
 Das Testament des Dr. Mabuse

1934
 Liliom

1936
 Fury

1937
 You Only Live One

1938
 You and Me

1940
 The Return of Frank James

1941
 Western Union

1941
 Man Hunt

1943
 Hangmen Also Die!

1944
 The Woman in the Window

1944
 Ministry of Fear

1945
 Scarlett Street

1946
 Cloak and Dagger

1948
 Secret Beyond the Door

1950
 House by the River

1950
 American Guerilla in the Philippines

1952
 Rancho Notorious

1952
 Clash by Night

1953
 The Blue Gardenia

1953
 The Big Heat

1954
 Human Desire

1955
 Moonfleet

1956
 While the City Sleeps

1956
 Beyond a Reasonable Doubt

1958
 Der Tiger von Eschnapur

1959
 Das Indische Grabmal

1960
 Die Tausend Augen des Dr. Mabuse